

لہ بیرہ و ہریہ کانم لہ گہن
خالہ شہاب و ہاوریگانیدا

فہر دیدون عہ بدولقادر

چاپی یہ کہم - ۲۰۱۱

- ◆ ناوی کتیب: له بیره وه ریه کانم له گه‌ل خاله شهاب و هاورینکانیدا
- ◆ نووسەر: فه‌ریدون عه‌بدولقادر
- ◆ تیراژ: (٥٠٠) دانه
- ◆ چاپ: چاپی یه‌که‌م
- ◆ چاپ: چاپخانه‌ی شهید (ئازاد هه‌ورامی)
- ◆ له‌بلا و کراوه‌کانی رۆژنامه‌ی کوردستانی نوێ

پيشه‌کى

نەم چەپکە يادو بيرەوهرىيە بەسەرکردنەوہى رۆژانى دىرینى خەباتە لەقۆناغى موقاوہمەتى زیندان و دەورانى (کەم ژيان و کەل ژيان)، دەورانىک کە خالە شىهاب و ھاوړپیکانى، خالەو خويندکارەکانى خويندنگەى کۆمەلەو يەکيتيان ئاودەدانکردبووہو لەکۆړى نەبەردى راستەقینەدا گيانبازيان بۆ رزگارى کوردستان دەکرد.

کاتى خۆى، رىک لەسالى (۱۹۹۴)دا، ھەقال فەريدون عەبدولقادر نەم زنجيرە بيرەوهرىيانەى لەکوردستانى نوێ لە ژمارەکانى (۸۴۲، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۵۰، ۸۵۱، ۸۵۴، ۸۵۵، ۸۶۰، ۸۶۱، ۸۶۳، ۸۶۴) بلاوکردهوہ کەبەشىکى بەرچاوى تىکۆشانى سىکوچکەى کۆمەلەو ھەقالانى زیندانى بۆ نەوہى نوێ تۆمارکردبوو،

کوردستانی نوێ به سوپاسه وه دواى روخسه ت وه گرته نى
له نووسه رى باسه که، پى باش بوو نه م بیره وه رى بانه بکاته
دیارى بوو نه وهى نوێ و تیکۆشه رانى که تازه رى خه باتى
دوو رو درێژ ده گرته به ر.

ئه م وى سته گه گرنگه ی خه باتى دى رى ده توائى ئى له م بى ت بوو
نه وهى نوێ و رى زى نانى کى شایان و خنجى لانه ش بى ت بوو رۆحى
به رزه فرى خاله شى هاب و ها ورى شه هیده کانى.

کوردستانی نوێ

حوزه یرانى ۲۰۱۱

سه‌رۆکی دادگای به‌عسیان (دادگای شوپرش) ترس
 ناخی به‌جینه‌هیشته به‌گویره‌ی ئه‌و نامۆژگارینه‌ش که له
 (ئه‌نجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شوپرش نه‌نجومه‌نی سه‌لامه‌تی
 نیشتمانیه‌وه بۆی هاتبوون نه‌بو حوکمی شه‌هیدانی نه‌مر
 کاکه شیهاب و جه‌عفه‌ر عه‌بدلواحید و نه‌نوه‌رزۆراب له
 سیداره‌دان بی، پاش ئه‌وه‌ی توانای خۆی کۆکرده‌وه دوسی‌جبار
 کۆکی و مپاندی بریاره‌که‌ی به‌ناوی دادگاوه خوینده‌وه ئه‌و
 سی هاورپیه به‌حوکمی له سیداره‌دان، و ۸ که‌س ئازادکردن،
 و ۱۸ که‌سیش به‌شه‌ش ساڵ زیندانی ئه‌و سه‌ری نه‌وی کردو
 کاکه شیهاب و هاورپیکانمان سه‌ریان بلندکردو به‌ژیان و
 سه‌رکه‌وتنی گه‌له‌که‌مان پیشوازی مه‌رگیان کرد. به‌رله‌وه‌ی
 بریاری دادگا له‌سه‌رخۆمان بیستین، گه‌لی ده‌سته‌وگروپی
 ترمان دی له‌وانه‌ی به‌مردن حوکمدرا‌بوون گه‌لیکمان دی
 ئه‌ژنۆی شکابوو هه‌ندیکی تر مات و مه‌لول بوون،
 هه‌ندیکیش ئازا، به‌لام ئه‌و دادگا‌و ژیرزه‌مینه هه‌رگیز
 قاره‌مانی وه‌ک ئه‌و سی هاورپیه‌ی به‌خۆوه نه‌دی‌بوو.

خاله‌شیهاب هیمن و له‌سه‌رخۆ هه‌مومانی خپ‌کرده‌وه، وه‌ک
 سه‌رکرده‌یه‌کی گه‌وره‌و به‌ته‌جروبه‌ قسه‌ی بۆ‌کردین
 له‌سه‌ریه‌ک زیاتر له ۱۵ ده‌قیقه قسه‌ی بۆ‌کردین له‌سه‌ر
 ئه‌رکه‌کانمان و ژیان‌ی زیندان‌و، خۆپاراستن و یه‌ک پاراستن و

سووربوون له سدر خدبات و ريبازه كه مان. كه مجار گويم له
 خاله شيهاب بوبو وه كو نه و جاره زنجيره يي ره وان، به پيژوخوش
 باسي خورت و دنيا قسه مان بوبكا. هه رگيز له ديمه ني
 بهرده مي مهرگو و رو به ربونه وه ي پته و سيداره نه ده چوو.
 كه سي باش تبي پروانياهو ههستي نه ته كرد ميش ميواني
 بي، ياخود بيري لاي مردن بي.. بو ژيان قسه ي ته كردو بو
 خدبات و كوئنه دان، دلپرله هيووا چاو له سه ركه وتن نه دواو
 نه جولآ، تا ته و ساته ي له يه كتريان جيا كردينه وه نه وان بو
 ژوره كاني به شي سيداره، ئيمهش بو قاوشه كاني زيندان
 هه مووشتيكي كوئنزول ته كرد، به وي تهوت ناگات له ويته
 به منيشي تهوت دلي نهواني تر رابگري ته نانهت له و
 كاته دا شهيد جه عفر له كاكه حه مه زويربوو، دهنگي لي
 بلند كرده وه خاله شيهاب به هيمني پي و ت: هاوري تازه
 بيرت لاي هاوريكانت بي زيان له نيوش بگه رپتسه وه باشه..
 تكايه نار ههتي مه كه. كاتي جيا كردنه وه نارامو له سه رخو
 يه كه يه كه دهستي هه مووماني گوشي، واقسه ي له گه ل
 ته كردين تهت وت فرمانده يه كي به جهرگ پيشمه رگه كاني
 بو نه به رديكي شوپشگيرانه نه نيروي و خوشي چاوديري
 جيبه جيكردن نه كا. چهنده گه وره و مه زن بوو، چه ند

بیرباوه‌ری خۆی لاگه‌وره‌و مه‌زن بوو. چه‌نده به‌ گه‌وره‌یی و
 مه‌زنی جییه‌یشتین با هه‌رته‌وه‌نده‌ش گه‌وره‌و نه‌مریم‌یتیه‌وه.
 هاو‌ریک‌انمان داوایان‌کرد به‌ر له‌ سیداره‌دان چاوایان پیمان
 بکه‌وی و دواین قسه‌یان له‌ گه‌ل بکه‌ن.. هه‌موو زۆریان وتو
 سیخوره‌کان که‌میان بیست، ئەو رۆژه‌ شه‌هیدان
 خاله‌شیهابو جه‌عفر عه‌بدلواحید، ئەنوه‌ر زۆراب له‌
 سیداره‌دران هاو‌ری دارۆو من پیمان داگرت وازمان نه‌هیتا
 تا مۆله‌تیا داین بچینه‌لایان. ئیواره‌بوو پیمان نایه
 ژووره‌کانی سیداره، له‌هه‌موویاندا له‌ راره‌و بنمیچو
 زه‌مینه‌که‌شدا مه‌رگ پر به‌زیندان له‌ رووی ژیاندا هاواری
 ئەکرد هه‌مووشتی ساردوسرو بۆنی خاکی لی ئەهات
 زایه‌له‌ی سرودی ئەو که‌له‌ پیاوانه‌ ته‌پلی تاهه‌نگی (ئازادی
 خواین کوردین ئیمه) درێ به‌دیلی و ژێرده‌ستی ئەدا، ئەو
 ده‌نگه‌ دلیره‌ی ئەوان چرای تاریکستانی زیندان بوو،
 تاگه‌یشتینه‌ لایان ده‌نگی سرودیان کزنه‌بوو سلاومان
 لیکردن و توند به‌ که‌له‌پچه‌و زنجیره‌وه‌ به‌ده‌ستی پۆلاین،
 یه‌که‌یه‌که‌ ده‌ستیان گوشین چه‌ند ساتی به‌رله‌گه‌یشتنی ئیمه
 زه‌ماوه‌ند ته‌واوبووو که‌س وکار بلاوه‌یان لیکردبوو، چونکه
 خاله‌شیهاب داوای کردبوو که‌ که‌س بۆیان نه‌گری، به‌لکه
 هه‌له‌پرکی بکه‌ن و روخۆش بن بوارنه‌ده‌ن دوژمن هه‌ست

به سه ركه و تن بكار په ژارهش وره ي كه سو كاري هه قالا نمان
 بنه ویننې، زوری نه برد له و خو شه ویستی و سام و دلّه پراو کینیه ی
 نه و چاوپیکه و تنه شایسته یه دا، مفسه وهزه نه منه که ی
 یاوه رمان شهرم دایگرت و وتی ببه خشن من به جیتان ديلم،
 نازاد بن. به لامانه وه سه یربوو، به لام به جییهیشتین له و چه ند
 ده قیقه یه دا، هاوړې جه عفر نوکته یه کی خوشی گتپرایه وه
 هاوړې نه نوهر ده ریایه ک دلّسوژی بالایه کی به رزی وره ی
 نیشاندا ین له وهش زیاتر خاله شیهاب زنجیره یه ک ناموژگاری
 به نرخ و رهوانی کردین. وتی من ناسوده م به شه هیدبونم
 دهستی براکام له و شاخانه ناواله تر نه که م ریڅخستنه کانمان
 زیاتر ترسیان نه شکې، چونکه نه وان تا نیستا له ترسی
 نه وه ی نیمه له سیداره نه ده ن له گه لې چالاکی خو یان
 پاراستوه نامانه تی هه موو هاوړپیان و نه م ریبازه. تکام
 وایه نرخ یه کیستی خو تان و براتان و قه دری مام جه لال
 بزاندن، زوربه مان نازادین له شارو له شاخ کارنه که ین،
 نیوهش نازاد نه بن بیرتان نه چي که نه م دوژمنه به زه بروزه نگی
 شوړشگتپرانه له ناو نه چي، چیتان پیښه کری بو په رسه ندنی
 خه باتی چه کدارانه دریغی مه که ن قسه و باسی خوش و
 له مهر په یوه ندی برایانه و شه خسی زوریشی له گه لّ هاوړې

دارۆو من كرد. دواقسهش پيپوتين: بو نهوهي كهل بژين كه م
نه ژين.

هيشتا زور به سهر شكستی ۱۹۷۵دا تپهري نه كردبوو
نازارو نایندهی ناديارى له گهل نازارو نایندهی تاريك و پير
مه ترسی زیندانا تیکه ل بوبو، زیندانی سه قز قه ره بالغ بوو
ته نها له راپه وه که ی ده ره وه جیگه ی ئیمه هه بوو. سه ره وه ی
ئیمه له هاوړپیان عومهری سید علی، علی بچکول و من
له گهل شه هیدان خاله شیهاب و جه عفر بووین کابرایه کی
(گهردن کولفەت). له ژووری تایبەت و هه لسوکه وتی
له گهل زیندانیه کان و هی نه وانیش له گهل نه و له سه روکی
زیندانیه کان نه چوو، ته نانه ت پاسه وانه کانیش له بهر
سلکردنه وه ره فتاریکی تایبەتیان له گهل نه کرد ناوی
(عه باس قوچانی بوو) گهرچی تلیاکی نه کیشاو، هیرۆین،
جه سته و بازوی به هیزیان پوکاند بوه وه، به لام هیشتا هیزو
توانای زوری مابوو، روژیک له بهرچاوی خو مان به ئاسانی
که له پچه ی هه ردوو مه چه کی به ئاسانی بچراند. هه رله یه که م
روژه وه به پیرمانه وه هات و له ژووری خو ی له جیگای باشی
زیندان جیگه ی بو ژوربه مان کرده وه- له ناو زیندانداندا
میوانداری باشی لیکردین. له یه که مین قسه و باسدا که وته
ژیر ته ئسیری قسه و که سایه تی خاله شیهاب و باسی خو ی

بۆکردین که ماوه‌یه‌کی زۆریش له تاریکی زیندانی (قزل قلمه‌و) زیندانی تریش بوه. له‌گه‌ڵ هاورپی زیندان بوه ئه‌وده‌مه له‌سه‌ر دزی گیرابوو که پرسیارمان لیکرد بۆچی دزی کردوه؟ له‌وه‌لامدا وتی: ئه‌شێ تهمردن ته‌ماشای ته‌لاری خۆپیداوان بکه‌م و بلیم ماشاالله. ئه‌م کابرایه له‌زیندانیشدا حه‌بی تایبه‌تی (مخدرات)ی ئه‌خواردو خاله‌ شیهاب هه‌میشه نامۆژگاری (عه‌باسی) ئه‌کرد که ده‌ست له‌کێشانی ئه‌و شته‌خراپانه هه‌لبگرئ: کاریکی زۆری کردبوه سه‌ری تا له‌هه‌فته‌ی سییه‌می ئاشنایه‌تیدا به‌جۆرئ کاری تیکرد که ده‌ستی له‌ (مخدرات) هه‌لگرت و وازی لیه‌یناو تانزیک گوێزانه‌وه‌مان ئه‌و حاله‌ درێژه‌ی کیشا.

سه‌چه‌ندجاریک سه‌ره‌ۆکی زیندان لیکۆلینه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ کردین هه‌مووجاری ئه‌وه‌مان دوپات ئه‌کرده‌وه که ئیمه‌ش پێشمه‌رگه‌بووین و رژیمی عیراق ئه‌یه‌وی بمان گریت چونکه گوشاری ده‌ست پیکردۆته‌وه، ئه‌ویش به‌ره‌زامه‌ندی وه‌لامی نه‌ئه‌دایه‌وه له‌ زیندانی سه‌قزه‌وه چه‌ندجاریک سکا‌لامان به‌رزکرده‌وه بو‌ ده‌سه‌لاتدارانی ئیران که ته‌سیلم به‌رژیمی عیراقمان نه‌که‌نه‌وه چه‌نده بو‌مان باسکردن که ئه‌و رژیمه‌ درنده‌یه‌وه مه‌ترسی ئه‌وه‌هیه بمانکوژی، هیچ گوێیان لینه‌گرتین.

— سەرۆكى زىندان ھەموومانى دابوو بەدادگا تا بەتاوانى بەزاندى سنور بەدزىھوۋە دادگایمان بکات.

ئەوکاتە ھوت ھارپى بووين (شەھىدان خالە شىھاب، جەغفەر عەبدولواھىد، عومەرى سەيد عەلى، عەلى بچکۆل، ئەرسەلان بايز، ئاوات عەبدولغەفورو من) دەست بەکەلەپچەو لە ژوروى دادگادا بە ھاکمە کەيان ناساندىن سەرەتا لىمان ووردبەوۋەو يەكەيەكە پرسىياري لىکردىن لەوئامە کاتمان لەوھالى بوو کە ئىمە دەستەيەك تىکۆشەرى کوردىن، ئىتر پاسەوانەکانى لە ژورورەكەي کردەدەرەوۋەو روى تىکردىن: منىش کوردم خەلکى مەھابادم باسى خۆتاتم بۆبکەن. شەھىد شىھاب وەلامى داھەو: ئىمە پىشمەرگەبووين چەند مانگىکە وەکو ئەزانى شوپشەکەمان فەوتار بەودەرەدەچوو کە ئەبىنى، ئىمەش ناچار گەپاينەوۋە شارەکانى خۆمان بۆ عىراق ديارە نەتان توانى لەئىران بچەوئىنەو؟

— نەخىر رۆئىمى بەعس وىستى بمانگرى، ئىمەش لە دەستيان ھەلاتوين بۆ ئىرد، گەرئەكرى رىگەمان بەدەن دەر بازىين بچىنە دەرەوۋەي ئىران بۆ ولاتىكى تر ياخود بە پەنا بەر قبولمان بکەن.

— لەوئەچى سووربن لەسەر تەسلىم کردنەوتان.

-ته توانی چیمان بۆبکهی؟

-ئیمهش وهك ئیوه دهرده دارین نهو ناخۆشیهی ئیوه هی
هه موومانه ، ناتوانم هیچتان بۆبکه م.

-چاره چییه ، خۆت نه زانی لهوئ له سیداره مان نه ده ن.

-من نه توانم له (۱۱) رۆژ تا یهك سال حوكمتان بدهم ،

چهنده بۆ ئیوه باشه ، نه وهنده تان حوكم نه ده م.

-له ناو خۆماندا كه وتینه قسه وباسر لیكۆلینه وه ،

بۆئه وهی هه م دهر فه تی ته قه لای ترمان بمیتنی كه به په نابهر

قبولمان بکه ن ، هه م نه گه رنه کرا له کاتیکی وه هادا

ته سلیمی عیراقمان بکه نه وه كه نهو شوڕشه ی به ده سه ته وه بوو ،

واکلپه ی نه سیتنی كه هه لومه رچی سزادانمان (لهوئ) سه خت

بکات.

بۆیه ریکه وتین له سه ره ئه وهی (۴) مانگمان حوكم بدات

ئه ویش به قسه ی کردین ، به لام هه رته سلیمان ته كه نه وه .

پاش هه ولیکی زۆر ، له سکا لاو نامه نووسین بۆ

هه مووده سه لاتو ده زگا تایبه تیه کانی ئیران له دهر بازبوون

نائومی دبووین رۆژی ۲۱ / ۱۲ / ۱۹۷۵ له سنه وه به ره و

مه ربوان رایچیان کردین لهوئ له سه ره بازگه یه کدا

زیندانیکی تایبه تیان پێ به خشین ، نه فسه ریکی پایه به رزو

پاشان نه فسه ریکی لاو هاتن قسه یان بۆ کردین ، ئیتر به

ته‌واوی دئنیابووین که ته‌سلیم به رژیمی عیراقمان
 نه‌که‌نه‌وه، نه‌و ئی‌واره‌و شه‌وه شه‌هیدان (خاله شیهاب و
 جه‌عفر عه‌بدو‌ل‌واحید، و هاو‌ر‌تیان عوم‌ه‌ری سه‌ید عه‌لی‌و،
 عه‌لی بچکۆل، نه‌سه‌لان بایز، ناوات عه‌بدو‌ل‌غه‌فورو من)
 پی‌که‌وه روو له‌ چاره‌نوسی‌کی ره‌ش بووین ده‌ماره‌کانمان
 گرژبوو‌بوون. به‌په‌له‌ به‌ناو زیندانی خالی‌دا ها‌تو‌چۆمان
 نه‌کرد. جا‌رو‌بار نه‌وه‌ستاین خر‌ته‌بوینه‌وه‌و قسه‌مان نه‌کرد
 خاله شیهاب له‌ هه‌موومان هیمن تر‌بوو ئا‌رام‌تر خه‌ریکی
 بیر‌کردنه‌وه‌بوو ئی‌مه دو‌وبه‌دوو یان زی‌اتر خه‌ریکی ته‌گبیر‌بوین
 له‌نا‌کا‌ویش له‌یه‌ک‌تر نا‌ره‌حه‌ت نه‌بووین. ئای که‌شه‌وینکی
 ناخۆش بوو بیر‌مان له‌سه‌ر هه‌یج وشه‌و رسته‌و نه‌خشه‌یه‌ک
 را‌گیرنه‌ته‌بوو. شه‌و دره‌نگ خاله شیهاب هه‌موومانی
 کۆ‌کرده‌وه، وامنه‌زانی مه‌فره‌زه‌یه‌ک پی‌شمه‌رگی
 گه‌مارۆ‌دراوین نه‌مانه‌وی باش‌ترین ری‌گا بو‌مه‌رگی خۆمان
 هه‌لبێ‌ترین خۆ‌کۆژی یا به‌ره‌نگابونه‌وه، تا خاله شیهاب
 وتی: ئی‌مه نه‌م ری‌گه‌مان هه‌لبێ‌ژارد به‌نیازی نه‌وه‌ی بگه‌ینه
 هاو‌ر‌ی‌کانمان له‌ ده‌ره‌وه. هه‌م په‌له‌بکه‌ین له‌ هه‌لگیرسانه‌وه
 شو‌ر‌ش‌دا هه‌م کۆمه‌له‌و هاو‌ر‌ی‌کانمان بپارێ‌زین.
 یه‌کی‌ک قسه‌کانی پی‌پ‌ری‌و وتی: خه‌تای نه‌و قا‌چاخ‌چیه
 سه‌گ با‌به‌بوو.

-رەختى ئەو ەنە چۆن ئەر كە كاتمان تە ورا بىكە يىن.
-با نە خىشە كە مان جىبە جى بىكە يىن، لە سە قز و تمان
رائە كە يىن.

-گەر تۈانىمان رائە كە يىن نە شمان تۈانى ئەبى بزانين
كە ئەو برايانەى گىراون چارەنوسيان ەى كۆمەلەش زىاتر
بە دەستى ئىمە يە.
-گەر رابىكە يىن.

قسەى من بۆ ئەو حالەتە يە نە تۈانىن.
-ئەى چى بىكە يىن خالە شىهاب وەك فەرماندە يە كى
مە فرەزە كە مان فەرماندە يە كى كارامە و ئازا و دلسۆز زۆر
بە ەيمنى قسە كانى تە و ا كەرد.
-ئە گەر (اعتراف) كرابو رەنگە ەندى لە وانە قسەى
در كاندبى ئەبى ئىمە ئازا ژىر دىفاع لە بىرۈباو ەرى خۆمان
بىكە يىن نە يىنە كان بىپارتىزىن.

-يە كىك و تى ە ر ئەبى رابىكە يىن.
-ە و لبدەن بە ە موو تۈاناتانە وە باسى (ئابونە) و
(كۆبونە وە) بە درۆبجە نە وە، وادە ر بچەن تە نھا ئە وەى ئىمە يە ك
(تيار) ى فىكرى بوو، رىكخستى نە بوو (مەسە لەى
رىكخستى مەسە لمىنن، چۈنكە ئە وە راتان ئە كىشى بۆ
پرسىيارى ترسناك و بى كۆتايى، گەر قسە كرابو ئىو

مهسنوليهت هه لښگرن منيش مهسنوليه تي هه مووتان
 نه گرمه نه ستو. به لام نه ينيه كاني ريځستن مه دركيټن.
 به وشيوه به دريژي دا به قسه كاني تا دلي قايتمر كړدين و
 ده ماري خاوكړدينه وه، شه هيد جه عفر يش ده مبه خنده و
 دلپر له وره نو كته يه كي به سه دراهيتا ته م و تاريخي به رده يمان
 ره ويه وه. هه ندي وينه م كيشابو به ديار ي دام به نه فسه ريكي
 لاو كه چه ندي جاري هاوده ردي نيشانداين.

له نه مني سليماني به چاري به ستراوه وه، به ناو ده ننگه ده ننگي
 ده رگاي ناسنو هاتوچو ي بي سه روه ري خو نواندني
 نه منه كانو شيره شيري بي جتي پاسه وانه كاندا (شه هيد
 شيهاب و هاور پيان عومه ري سه يد عه لي و عه لي بچكول و
 من) له ژور يكي ساردو بي رايه خ فر پيان داين به ده ننگي كي
 خوش و ناشنا هاور پيه كي گيراو. به شاهه ننگي كي خوش
 گوراني ناسا چه ندي رسته يه كي به گويمان داداو وتي: (شيرين
 به هاره به هاري شادان... قسه مان نه كرده به قامچي ليدان،
 له پرسيا ري نه و دلت نه ترسي.. هيچ كه سي له م ناوه نيوه
 نانسې) خاله شيهاب وتي: نه وه (عه لي) يه. زياتر له
 دوو سه عات به و جوړه مابنه وه، له و ده رفه ته دا كه زانيمان
 كه س له ده ورمان نيه كاتي نان خواردني نيواره بوو كاك
 شيهاب وتي: له هه رجيگه يه كه بانگيان كردن بليين

ئەمانەتتە لە گەل بەرپۆتە بەری ئەمن قەسە بکەین، واباشترە،
لە سەر قەسە کانی بەردەوامبوو (لە ئیستارە بیری خۆتان
کۆبکەنەو هەولبەدەن کاربکەنە سەر بەرپۆتە بەری ئەمن و
گۆی گەرە کانتان). گەر گۆیمان لیبگرن. وە کو ئەوسا پیم وتن
لە بیروباوەری خۆتان لە بۆچونە کانتان بەرگری بکەن ئیستا
شارە کە هەمووی زانیویانە ئیمە لیژەین.

زۆر کەس بۆمان تێ ئەکەون لە پیتنجوین باش کارمان
کرد. کە بانگیان کردین بۆ پرسیار سوورین لە سەر ئەو
قەسە بۆ بەرپۆتە بەری ئەمن بکەین. پاشا ھاوچۆی
ئەفسەرەکان و ئەمسەر و ئەوسەر کردن بە چاوی بە سترارەو هە بۆ
شوینتیکێ تر کیشیان کردین وتیان بۆلای بەرپۆتە بەرئەچین
یە کێک لە کۆتایی ژورە کەدا بە دەنگیکێ لە خۆرازی
قەسە لە گەل کردین یە کێکمان پیمان ووت: ئیمە میوانی
تۆین ئاخۆ تۆ بەم جوړە پیتشوازی لە میوان ئەکە ی پاش
ئەو قەسە یە چاویان کردینەو، ژورە کە هەشت کەس پاک و
خاوینی رەنگ لیبسراوی لیدانیشتبوو. بەرپۆتە بەر
فەرموی لیبکردین و ئیمەش لە سەر کورسی و شوینە
خالیەکان دانیشتین.

تیکرا بە جوړی قەسەمان کرد شەھید شیھاب ئەو ئەنە
سەرکەوتوو ریبەری قەسە کانی کردین و هەمووی پیکەو

گریدا یه وه که نه توانم بلیم یه کینک بوو له جوانترین دیفاعی تینکۆشه ره کان له رووی رژیمدا قسه کان کاریگه رو روژشنبوو بهرنامه یه ک بوو بو چاره سه ری نه وه ده لاقه گه وره یه ی که له نیتوان کوردو عه ره به دا. یه کینک له دانیشتون حاکم (تحقیقیکی) کوردبوو که بو گه لی که سی گنیرابۆوه له وانهی نه م دیمه نه ی بو باس کردبون کاک (شازاد صائیب) بوو، نه وانی تریش لیپرسراوانی حزبی به عسو (به ره ی نیشتمانی و نه ته وه ی) بوون نه وه دیفاع و قسانه به دریتژیی مانه وه له سلیمانی ریزی زیاتر کردین.

له سهرداوا ی نه منی عامه پهل به ستیان کردین به ره وه به غدا، له دوو ئوتۆمبیلدا دابه شیان کردین، چه ند ئوتۆمبیلی پاسه وانیشیان له گه ل ناردین له ریگه خاله شیهاب و کاک جه عفر که وتبون نه ئوتۆمبیلی لیپرسراوی قافلّه که مان که نه فسه ریکی لا بوو ناوی (نقیب که ریم) بوو، ئیمه ش له پشتی پیکایی کدا بووین، جیگه مان زۆر سه غله ت و ناخۆش بوو واپی نه چوو قسه و باسیان له گه ل نه قیب که ریم دامه زرانده ی له وه ش دنیا بووم که قسه ی له گه ل بکه ن کاریکی نه وتۆنه که ن گه لی بیری چه وتی راستبکه نه وه، به لام ده رکه وت زۆر له وه زیاتر کاریان تینکردبوو.

له (دوز) لایاندا بۆنان خواردنی نیوهرۆ، درهنگ ئیمه
 لهسهر میژیکی گهوره پیکهوه دانیشترین نهقیب کهریم هاته
 لامان وتی: کهلهپچهکانی دهستان نه کهمهوه نانیکی
 باشتان نه ده مئی، بهلام تکایه رامه کهنو نان برام مه کهن.
 دلنیابه ناتوانین لهناو نهو هه موو پاسه وانهدا رابکهین له
 قسهکانی بهرده وامبوو وتی: زۆربه داخم که نازاد کردنتان
 به دهست من نیه، شهید جه عفر وهلامی دایه وه، خۆزگه
 به دهستی تۆ بوایه نهقیب کهریم دریژهی دایه به دهنگیتی
 نزمتر له جارن وتی: من نه توانم خزمه تیکتان بکهم،
 کاریکی واته کهم نیوه شهو بگهینه به غدا، لهوئ نه فسهری
 خه فهری سه رخۆشی بیتاقه ته نه مپۆ پینجشه مهیه.

-سودی چیه؟

-لای کهمی نه مپۆ له ریگه وه پرسیارتان لیناکه نو
 نه شکه بجه نادرین، سبه یینیش هه یینه کهسی والهوئ نیه
 بوخۆتان پشو نه ده ن.

-سوپاست نه کهین، بیرمان ناچیتته وه.

-دووباره تکا نه کهم بیر له راکردن مه که نه وه، چونکه
 ناچار نه بم له بری خزمه تتان واجبی کاره کهم جیبه جی بکه م.
 -نیوه شهو گه یشتینه نهوئ نه فسهری خه فهر که خه وتبوو
 خه بهریان کرده وه به بۆله بۆل بی ووردبوونه وه ره وانهی کردین

بۆ (الموقف العام) و لهوئى تىنگەل ھەموو گىراوھ كانيان كردين
 سەرفرازىيەت نەقىب كەرىم چەندە خزمەتتىكى گەورەى
 كردين لهوئى تىنگەل ھاوړى گىراوھ كانمان بوين، دەرفەتتىكى
 زېړپىن و گەورەمان دەستكەوت، ئەوشەوھ و ھەموو رۆژى
 ھەينى، ۳ سەعات خەرىكى تىنگەيشتن بووين لە
 ئىفادەكان و وەزەكە، لەو ماوھىدەدا نەخشەمان دانا چى
 بلىين، چۆن ئىفادەى ئەوانى تىرش راست بكەينەوھ،
 بەداخەوھ ئەو شەوھ تىنگەيشتن ئەو دوو ئەندامەى
 مەكتەبى سياسى (الحرکە الاشتراکيە العربیە) كە
 گىرابوون و بەلگەيان پىنگىرابوو دۆستى رىكخراوھ كەمان
 بوون، قسەيان لەسەر شەھىدان (خالە شىھاب و جەعفەر
 عەبدولواھىد، ئەنوەر زۆراب) كەردبوو كە گوايە لە
 سوریا چاويان پىيان كەوتووھ و لەگەل ھەقال مام جەلال و
 سەركردەيەكى تىرى عەرەبى خالە شىھابيان ديوھ،
 ناگادارى سەفەرى شەھىد جەعفەر بوون بۆ سوریا و
 نامەشيان لەوئى بۆھىناون ھەروھەا بۆ شەھىد
 (ئەنوەر) یش ئەوسا تىنگەيشتم كە ئەو سى ھاوړىيەى بە
 تۆمەتى گران كەوتونە خانەى سزادانى بەندەكانى
 (ئەمنى خارجى) تەگىرمان لە ھەموو ئىفادەكانمان
 كرد، بەلام ئەو كەلینە ھەرمایەوھ.

هۆلى گشتى و ژوره كانى (ئىنفرادى) ئەمنى عام، ئەو شوئىنە بوو كە ئەندام و كادرو ئەندامى سەرکردايەتى زۆربەى حزب و رىكخراوه سياسيه كانى عىراقى تياكۆكرا بووه، لەوى ئۆپوزىسيۆنى راستەقىنە باشتەرئەبينرا رەنگە ئەو ختوتە كە موكورتەى لە ئىفادەى گىراوه كانى ئەويدا هەبوو. تەماشاكردن و ليۆربوونە وەيان بۆ سەرانى رژىم مايەى زەنگى مەترسى بووايه، بۆنە يارە كانىشى مايەى دلخۆشى و ئومىدبووايه، هەرلە (عبدالله علوم السامرائى) كە ئەندامى سەرکردايەتى حزبى بە عس بوو تا ئەگاتە سەرانى ناسيۆنالىستى عەرەب و لايەنە ئاينيه كان و كۆمۆنىست و كوردو ئەفسەرە گەرە كانى سوپا هەموو لە ژىربارى داركارى و ئەشكەنجەدا يەك دەنگيان ئەهات هاوار، هاوار لە دەستى ئازارو لە روى زۆردارىدا. ژورى (انفرادى) ئىمەش لە تەنىشت ژوره كانى هاوژىكانمانە وەبوو. خالە شىهاب و كاك ئەرسەلان بايزو بەندە بۆ ماوهدەك لە يەك ژووردابووين پىكە و ئەوماو يە بۆ هەردو كمان قوتابخانە يەك بوو هەم لە سەردەستى خالە شىهابدا دەرسى زمانمان وەرگرت و هەم لە سەردەستى بە عسدا چەند دەرسىكى مەشقى خۆراگرتن و بە عس ناسينمان وەرگرت. ئەگەرچى جىگە كە مان تەنگە بەرو

ترسناك بوو. بهرېژ له بهرچاوي يه كترى نازاريان نه داين. شهوانهش له خوښى به يه ك گه يشتنه وه چاوپيټكه وتنه وه به هاورپيكانانو گوټگر تنمان له بيره وه ريه كاني خاله شيهاب. تادرهنگ خه ومان ليټنه نه كه وت.

درهنگه شهويك لايكي عه ره بي تيهه لدر اويان كرد به ژوره كه ماندا دياربوو تا ماندوبون نه شكه نجه درابوو، نهو له ئيمه سلې نه نه كرده وه و ئيمه ش له و چاوپر كيې هه ستو زنجيره يه ك پرسيار پرديكي له نيوانماندا دروست كرد. بومان ده ركه وت كه ميوانه كه مان كو مؤنسته، گو لچي تپيې هه لبرژارده ي توپي پييه له عيرا قدا به ناوبانگو و ناسراوه، حزه كه ي له دهره وه ي زيندان هاوكاري حزبي به عسه له به ره ي سياسي حوكم راني عيرا قدا تي كو شه ره كانيشي وه ك نه و ميواني نه شكه نجه ن بوي باس كردين كه ناچار يانكر دوه دان به وه دابني كه پاشي سالي ۱۹۷۴ و به شداري حزبي شيوعى له جه به هي به عسياندا له گه ل (به شار) و هاورپيكانى ترياندا كاريانكر دوه له ناو حزبي شيوعيدا. خاله شيهاب راچله كي وتي: به دبه خت. گهر نه و ئيفاده يه وايمينيته وه نه وا حوكمى سي داره مسو گهر نه كه يت.

- چارچيه؟

-ئىفادە كانتان بگۆرن ئەوانەى لە گەل تۆھاتن لەم ژورانەى تەنىشت ئىمەدانران.

-بەلى ئەوانە ھاوگرفتى منن ئەبى سالى ۱۹۷۴ بکەين بە ۱۹۷۲ ئىمە وتومانە تەنھا مانگى ئەيلول تا تشرىنى دووھى مى ۱۹۷۴ پىکەوھوبىن و کارمان کردوھ بىکەين بە ۱۹۷۲ ئەکاتە پىش مۆرکردنى برۋانامەى جەبھەى بەعسيان ئەوسا بەياسا ناتوانن جگە لە زىندانىکردن حوکمى ترتان بەدن. ئەو شەوھ بە ئاھەنگى گۆرانى، بەلام بەزمانى کوردى بە ھاوړپيان (جەعفەر، ئاوات عەبدولغەفور، عومەرى سەيد عەلى و عەلى بچکۆل و بە ھاوړپيانى قاوشى گشتيمان وت قسەمان ھەيە بۆئەو ميوانە تازانەى کۆمۆنىستەکان، پىيان رابگەيەنين ئەو شەوھ و رۆژى تائىندە گەلى جار خالە شىھاب بەدەنگىكى ئاشنا بەمارشى بە ئاھەنگىكى گۆرانى کوردى ئەيووت: ھۆھۆ جافر بە ميوانە کانتان بلىن گەر بانگکران لە قسەکانيدا سالى ۱۹۷۴ بکاتە سالى ۷۲... براکەم نازىزەکەم... ئاى ... ئاى سالى ۷۲ باشەو سالى ۷۴ ئەيان کوژى. ئەوھەلامىشدا کاک جەعفەر بەدەنگىكى بەسۆزو لىزان بە ئاھەنگى خوش پرسیارەکانى ئەوانى ئەنارد ئەولاشەوھ ھاوړى ئاوات يا عومەرى سەيدعەلى بەو دەنگەيان کەخۆيان لايان وابو

خۆشه هه ماههنگی پرسیاره وه لامیان نه کرد به گۆرانی له
 نه نجامدا خاله شیهاب به گۆرانی ئیفا دهی بو هه موویان
 ریکخست. سالتیک زیاتربوو رۆژمان له زیندانی نه بوغرییدا
 نه ژماردو به دهه م و چاوی تازه ناشابووین که (کاظم خلف) ی
 گۆلچی تۆپی پیم له (قه) دا تووشی بوو پرسیارم لیکرد
 نهی هاو ریکاتان له کوین وتی: هه موو زیندوون له
 (م) وله (ق) وله (م) جهوری زیندان به سه ره نه بهن.

خانوه کانی تایبه تی نه شکه نجه دان، چهند کۆلانیك دوربون
 له شوینی گرتو خانه ی نه منه وه. نه م به رواله ت ساختمانیکی
 چهند نهومی ریک و پیک بوو نه وانیش له ناو مالاندا
 هه ریه که وه له کۆلانیكدا بوون به گویره ی به شه کانو
 حزبه کانیان. گه رچی کهس له ئیمه به چاکی نه وه
 خانوانه ی نه دیوه چونکه هه میشه به چاوی به ستر او
 نیچیری نه شکه نجه و میوانی نه وه جه لادانه بووین. ژوره کانی
 (ئینفرادی) له چاو نه وه دۆزه خه ی نه شکه نجه دان ته لاری
 پشودان و لانه یه کی ئارامبون، کاتی نه شکه نجه دیار نه بوو
 هه ندیجار له گه ل نانی به یانیدا، یا کاتی قاوه لئی هه ندی
 جاری تر له گه ل یه که مین نانی ئیواراندا ناویان
 نه خویندینه وه نه وه جارانه ش که شه وه درهنگ بوایه

هەرکەس گویی لەناوی خۆی بوایه سامیکی زۆر
جەستەیی دانەگرت.

لەشوینی خۆمانەوه بە ئوتۆمبیل ئەیان بردین بۆ
ئەشکەنجەدان ئەو رۆژە کۆتەک لەسەر هاواری ئەرسەلان
بایزبوو. لە جینگەیهک ئێمەیان بەپەنجەرەوه بەستەوه و نزیک
لە ئێمە ئەشکەنجەیان ئەکرد تا کاری دەرونی بکاتە
سەرمان بەدەنگی هەناسەو نەرمەکۆکەدا ئەمزانی کە خالە
شێهاب لە تەنیشتمەوه هەلواسراوه بەپەنجەرەیه کەوه قامچی
ئەوان بەهەموو توانا شیرینخەیی لە ئەرسەلان ئەهینا ئەودەمه
لە هەموومان کەم تەمەنتربوو هاواری بلندی ئەکرد ئیشی
ئەگەیانە دلمان.

کاکە شێهاب لەگەڵ ئەو بروسکانه لەم سەرەتادا کە
رویانی تێنەکردو بەتەنها بەدڵ پێمان ئەزانی زوو زوو
ئامۆژگاری بلاوئەکردهوه هیچ نیە گوئی مەدەنی خۆی
هاوارئەکات لەسەر ئەو بۆلەبۆلەیی لای ئەوان مانای نەبوو
گەلی ناخونەکی بۆکسو سەرەقامچی ئەخوارد تا ئەرسەلان
لەگەڵ یەک هاواری بلندا لەناکاو کپ بوو، دەنگە دەنگی
ئەمنەکان وای گەیاندا کەوامزانی مرد. کە گەراینهوه
ئەرسەلان وتی ئارات فیری کردم وابکەم، باشبوو ئیتر وازیان
لێهینام. لەناو ئوتۆمبیلەکەدا دەست بەکەلپەچە خالە

شیهاب که فرسه‌تی هیئا بهم ده سو نه وده‌ستی دوانمانی
گوشی وهك بیه‌ویت ههم پیروزیایمان لیبکات ههم هیزمان
بداتی له شوینه‌که‌ی خوشمان به‌ره‌وانی و به‌گورانی به
ههموومانی وت ههرکه‌سی باری گران بوو بیخاته نه‌ستی
من.

دواین سالی خویندئم بوو له زانکۆ. له‌به‌غدا عه‌سریک
لای هه‌قالّ مام جه‌لال خالّه شیهايم دی له‌سه‌ر کوردو
به‌یانی نازارو حکومه‌تی به‌عس قسه‌وباس گه‌رمبوو به‌لای
منه‌وه باسیکی تازه‌و لوجیکی بوو. نه‌وکاته‌ش هه‌قالّ مام
جه‌لال له‌هه‌ر هیزی به‌ره‌ی نیشتمانی ده‌رسی پینه‌وتینو له‌و
ده‌رسانه‌دا ده‌یان پرسیاری، چی بکه‌ین، نه‌وه روژه به‌شوین
یه‌کیک له‌و پرسیارانده‌دا شوین خالّه شیهاب که‌وتم.
چه‌ندرۆژێک له‌سه‌ریه‌ک خولیا‌مان نه‌نجامی نه‌و با‌سانه‌بوو.
به‌ره‌حه‌مت بی کاک (فازلّ مه‌لامه‌حمود) سییه‌می
کوپه‌که‌مان بوو که‌ جاروبار سه‌ردانی هه‌قالّ مام جه‌لامان
نه‌کردو پرسیاری ئاینده‌ی کوردو رژیمی به‌عسمان لی نه‌کرد.
نه‌مانویست نه‌وه‌نده‌ی نه‌کری بتوانین ئاسۆی مه‌سه‌له‌که‌مان
باش‌تربینین وه‌رامه‌کانی مام جه‌لالیش هاندان بوو به‌ره‌و
ییری نوی. یه‌کی له‌ روژانی سه‌ره‌تای مایس ۱۹۷۰ له

وهزارهتی بلدیات کارمه ندبووم کاک (فازل) میوانمبوو که خاله شیهاب سهردانی کردم له ژوره که مدا دریژه ی قسه کانی روژی رابردوو دامه زرایه وه وه هرله وئ خاله شیهاب وتی: نه بی ریکخراویکی سیاسی نوی دابه زرینین ریکخراوی بیی نوی ره نجه ران بی و به بیروباوه ری مارتسی تونگ به مارکسیزم - لینینیزم رینوینی خوی بکات بریارماندا بچین له گه ل هه قال مام جه لال قسه بکه یین هه رئه ورژه گری رازه کانمان بو کاک (دلیر سدیق) ی نه ندازیار کرده وه له گه لمان هات. پاش باسکردنی نیازه که مان بو مام جه لال و ره زامه ندی نه ویش له سه ریری نه وکاره شوپشگیپیه ئاموژگاری کردین که له گه ل هه موو برایانی تر قسه بکه یین نه وسا کو بونه وه یه ک بکه یین بو: دانانی به برنامه یه کی روشن بو خه بات و ریبازی ریکخراوه که.

- په پیره وه ی ناخو

- نه خشی کارکردن له وه هه لومه رجه ناسک و دژواره دا.

- دیاریکردنی سه رکردایه تی ریکخراوه که.

- نه وده مه شه پوئلیکی فراوانی چه پخوازی له کوردستاندا

په ره ی سه ندبو دهسته یه ک له وانه له ده وری مام جه لال بوون.

دهسته يه کي تر له ده وري گوڅاري رزگاري له ده وري کاک
 نه و شيروان بوون. ده سته ي خویند کاراني زانکوش هه بوون
 ده سترکرا به په يوه ندي و بيرا گوڅرينه وه. کاک فازل بيوراي مام
 جه لال و نييمه ي بو کاک نه و شيروان برد، به لام به داخه وه هم
 نه و ورامه که ي واهينا يه وه که کاک نه و شيروان له ده سته ي
 دامه زرينه رو سهر کردا يه تيه که يدا به شداري ناکا، به لام
 هاوړيکاني هانبدات که به شدارو هاوکار ي بکه ن. هم
 به هوي نه و ي که فرماني گر تني ده رچو بوو خوي
 شارد بوو وه به شداري کاک نه و شيروان وه چاوه پروان نه کرا
 سه ري نه گرت. خاله شيهاب و من له گهل نه وانه دا که مام
 جه لال قسه ي له گهل کرد بوون قسه مان ته و او کرد هاوړتيان
 (فوتاد قه ره داغي و ره فعه تي مه لا) نييمه ش له گهل
 خویند کاران هاوړتيان شاسوار جه لال (نارام) جه عفر
 عه بدو لواحيد، دارو شيخ نوري، ماموستا عزيز، سالار
 عه زيز، محمد قه ره داغي، نهرمين عوسمان، پرشنگ
 محمد، شيخ محمد ي چيني قسه مان کرد بوو به يه ک له
 سلیمانيش هاوړتيان تاوات عه بدو لغه فور، فهوزي مه لا
 مه حمود، عومر سيد علي ماموستا جه مال تاهير، دلير
 تاهر) قسه مان کرد بوو به يه ک و هه ريه که ش له و هاوړيانه

له گهڻ ڙماره يهه ڪه ڪسه ي ڪردبوو پاش زنجيره يهه ڪ
چاوپيٽڪه وٽني بهرده وامي نيوانمان له رڙي ۱۰/۶/۱۹۷۰
له مائي خاله شهاب له به خدا به ڪه مين ڪڙونه وه مان ڪرد
به ناماده بووني هاورپيان (مام جهلال، خاله شهاب، فوناد
قهرداغی، دلير سديق له و ڪڙونه وه يهه دا.

-هيٺله گشتيه ڪاني بهرنامه دارپٿرا.

-خاله ڪاني ناموڙگاري ڪارڪردن دياريڪران زوربه ي مام
جهلال و باقي ڪاڪ فوناد و من دامانرشته وه.

له يه ڪه مين ڪڙونه وه هه ڦال مام جهلال به گشتي
دهنگ به سڪرتيري ڪومه له هه لٿيريرا نه ويش خوي
بوته رخانڪرد، گه لي ڇه ڪو تواناي خسته بهر دهستان،
تاهه نديڪي بو رڙي خوي هه لگيري و ريڪخراوه ڪانيسي
پي ڇه ڪدار بڪري. له خانوه ڪاني (عرصات هنديه)
له ڪه راده خانويه ڪي بوگرتين بو ڪڙونه وه و ڪاري نهيني
زوربه ي ڪات هاورپيان (فازل مهلا مه حمود) و (دلير
سديق) له وي بوون روڙيڪي ههيني له ڪوتايي سالي
۱۹۷۰دا ڪڙونه وه يه ڪمان بهست بو ليڪوليئه وه ي
نامانچ و ماهيه تي ڪومه له. له ته نجامدا ده رڪه وٽ
هو جوڙ بيرڪردنه وه له ناواماندا هه يه:

۱- هاورى فازلۆ چەند كەسىكى كۆمىتەى سلىمانى
بىر كۆرۈنەۋە يەكى عىراقچىيان ھەبوو.

۲- بەسەر كۆرۈنەۋە تى ھەقال مام جەلال، خالە شىھاب و
ھەموو ئىمە بىر كۆرۈنەۋە يەكى كوردستانىمان ھەبوو.

ھەقال مام جەلال لەسەر زووساغ كۆرۈنەۋەى ئەم مەسەلە
بەنەرەتتە بە ئوسلوپىكى دىموكراتى سووربوو بۆيە دارامان
كرد ھەموو ئەندامان بە نامە بىرورپايان لەسەر ئەم
مەسەلە يە بۆ كۆمىتە كانيان بنووسن، ئەوانىش
سەر كۆرۈنەۋە تى ئاگاداربكەنەۋە. لە ئەنجامدا كاك فازلۆ
۱۲ كەس لە كۆمەلە چوونەدەرەۋە، بە داخەۋە لە گىژەنگى ئەو
مەسەلە يەدا ھاورى فوناد قەرەداخى كىشايەۋە لەوساكەۋە
دور كەوتەۋە.

ھەقال مام جەلال سووربوو لەسەر پەرورەدە كۆرۈنەۋە
ھەموومان بە بىرورپاۋ زانىيارى بەردەۋام پىرۆسەى فىر كۆرۈنەۋە
پەرورەدە كۆرۈنەۋەى دىرئەۋى ھەبوو تەنەنەت شانەكان ناۋنرابوون
شانەى رووناك بىرى بۆقۇناغى نامادە كۆرۈنەۋە پىنگە ياندن.

خالە شىھاب رۆلىكى گىرنگى لەو پىرۆسە يەدا ھەبوو
شەۋان ھەفتەى دوچار كۆرپىكى فروانمان لە كەر كوك بۆتەو
مەبەستە ھەبوو كە شەھىد ئازاد ھەورامى و پاشان شەھىد

ئەنەرە حەسەن و گەلئىجار شەھىد جەغفەر لى ئەمادەبوو كانى ئەبوون بەتايىھەتى ئەو ماوئىيە كە خالە شىھاب دەستى لى كار ھەلگرتبوو، بەتەنھا بۆ كۆمەلە كارى ئەكرد، بەدزىھە خەرىكى كاركردن بوو بۆ كۆمەلە لى مائى ھاورئىيان (ئىبراھىم جەلال و فەيسەل تالەبانى و حەمە كەرىم كرىكار و لای بەندە ئەژىيا. زۆربەى ژىانى بۆ ئەوكۆبونەوانە تەرخانكردبوو. لىھوبوارەدا دەورنىكى گەلئى دىارى ھەبوو.

ھىشتا كۆمەلە ساوابوو. رىكخراو كانى لى سلىمانى و ھەولئىرو بەغداو دەوك و خانەقەن و كەركوك. خورت و بەتە جرو بەنەبوون، بەباشى بەھەموولايە كدا پەل و پۆيان نەھاوئىشتبوو خالە شىھاب وتى: ھەقال مام جەلال وائى لاچاكە سەردانىكى بكم بۆ دىمەشق ئەوئى لىنزىكەو لىسەر مەسەلە كانى گۆرەپانى ئىرەو مەسەلە تازە كانى ناوچە كە قسە وباسى لى گەل بكم.

-بەلئى باشە ماوئىيە كى زۆرە ھەقال مام جەلال دورە لىمان تەنھا ھۆى مئشت و مپرو بىرورا گۆرىنەو ھەمان نامەئىيە.... ماوئىيەك ئەمىنمەو. باشتروايە، لى لوبنان دۆستمان ھەئىە لىناو فەلەستىنە كانىشدا تۆش بىيانىنىت چاكە. لىھو

سه فهدا خاله شيهاب باشتر نزيك تر ته ماشاي نهو شه پولهی چه پی کردبوو که له ویتوه بۆلای نيمه نه هات له سه رگه لی مه سه له ی گرنه گ به تیرو ته سه لی له گه ل هه قائل مام جه لال قسه و باسی کردبوو - به لام به داخه ره هه ندی له سه ر کرده کانی ریکه خراویکی چه پی عیراقی ناسیبو بیان له وی چاویان پینیکه وتبوو. قسه یان له گه ل کردبوو (کاتی گرتن نهو دیداره ی نه وانه کوشنده بوو).

به هاری سالی ۱۹۷۳ رۆژیکي سه رقالي کاکه جه عفر خوی به مالد اکردو وتی: مژده مبه ری خاله شيهاب گه پاره ته وه. که ی وچون؟ دوور پۆزه. له ریکه ی زاخو-موسله وه هاتوته وه، به په نهانی هاتوته وه باکس نه زانی چونکه بریاری وایه ئیتر به په نهانی کاربکات و به ته نها بو کۆمه له بژی هه ربو ته ویش کاربکات.

له وکاته وه که هات بو که رکوک و له وی جینگه ی خوشکرد. له سه ره داتا له مالی هاری (ئیهراهم جه لال) نابه ناویش له لای نه بوشيهاب و زۆربه ی کاتیش له مالی من بوو ئیتر به راستی و به جه خت و هیمه تیکي زۆر شه ورپۆژ که وته کار بو کۆمه له.

ههفته يهك له سلیمانی له نزیكوهه کیشه
 ریکخراوه ییه کانی چاره سهرته کرد، مانگی له کهرکوک
 دهووهی خهستی بو کادران نه کردهوه یهك دووهفتهش
 کومیتهی ههولیری به سهرته کردهوه. خاله شیهاب بوو به
 خاله عوسمانو له گهڤ کریکار کریکاری نه کردو شانه،
 شانهش نه گهرا وهکو ههنگ شانهی بیرو زانستی بینانه کرد.
 بهوجوره مایهوه جارجارهش به دزیهوه هاوسهرو منداله کانی
 نه بینی، نه وهندهی به کومه له وه مهشغوڤ بوو زور له وه که متر
 دللی به ژنو منداله کانی دابوو، تا نه وکاتهی به هار هاتو
 رژیمی به عس له به لینه کانی نازار په شیمان بووهوه. خاله
 شیهاب وتی: کومه له له سهر بنچینهی نه م راستیانه
 دامه زراوه که نه م رژیمانیه ناتوانن کیشهی گه لان
 چاره سه بکهن بویه نه بی ئیمه له تهك گه له که ماندا، له گهڤ
 شوپشه کهی بین، کوبوینهوه، بریارماندا که ئیمه زور به مان
 بچینه ناو هیزی پیشمه رگهوه، به لام خاله شیهاب له گهڤ
 کاکه جه عفر، نه نوه زوراب، کومیته یهك بو ریکخستنی
 شاره کان له گهڤ هاوړتیان ناسو شیخ نوری، ئیبراهیم جه لال
 پیکهینن. ئیمه چوینه دهروه، دوومانگی نه برد دور له

پيشمه رگه خوئی نه گرت (خاله شيهاب) هاته دهره وه پيکه وه
لهوئی خهريکئی شوپرش و کومه له بووين.

رووناکی چرای ژوره کهی هاوړئ (نارام) دهره قه تی
تاريکايی نه و شهووی دهره بند نه ته هات پانتايی نيوان خاله
شيهاب و هاوړتيان شاسورا و داروؤ ليديا و من تا نه اندازه يه ک
رووناک بوو. نه و رستانه به دی نه کرا خاله شيهاب له سر
لاپه رهي دهفته ره کهی به رده می نهی نوسيوه، به لام گوشه کانی
ژوره که و هاتوچوئی هاوړئ داروؤ بو راره وه که به چاکي
نه نه بينرا خاله شيهاب وتی: له کاک تيدريس واحالی بووين
که هيچ توميدي نه ماوه. کاک (نوری) يش نه وهی سه لماند که
که سيان نيازی به رگريان نيه به راستی بلاوهی ليوه که ن؟
پروانا که م!! به لئی دوا بپريار نه وه يه بلاوهی ليکهن ليديا
هه لئی دايه و وتی نه گهر ئيوه بپرياری خوتان جيبه جي بکه ن،
نه وانيش ناچار نه بن هه لئويست بگرن... توخوا وانيه؟

به لئی بپرياری ئيمه نه وه يه به رگري ريکخه ين.. نه مړو
هاوړتيان هم موو بپرياری به رگرياندا.. کومه له له به رگريدا
گه وره تر نه بي هاوړئ نارام رووی کرده خاله شيهاب پرسى!
کاک عه لی عه سکه ری نه لئی چی؟ نه لئی ناماده م بو به رگري..
حه يفه نه م شوپرشه بلاوهی پيکري ليديا دهستی برد بو

کیسه خه وه کە ی وتی: شته کانم باری ولاخیکه هەرچی
 پیویست بی ناماده ی نه کم. نه توانم گویدر یژکی بو
 په یدابکم هاوړی نارام پیی وت! کەر یا نه وه ی تر؟
 (نه وان چی له م هم مو چه که قورسه نه کن). له ولاره
 نه م رسته یه ی هاوړی دارو وه ک سی خورمه خو ی کرد
 به باسه که دا به ته مای هیچ نه بن هەرچی ده ستنه که وی
 بیشارنه وه (کلاشنیکوف، برنه و هاوړن) هەرچی کادرو
 سه ر کردایه تی کو مه له هه یه به گو یردی بریاره که هاتبونه
 پینجوین - کو بونه وه ی کو میته کان له پینجوین له مالی
 کاکه حمه ی میرزا سه عید نه به ستران راگیری له سه ر
 نه وه کرا که به رگری بکریت یان نا... کو بونه وه ی سه ره کی له
 گوندی کیلوبو له مالی هاوړی ئاوات عه بدولغه فور
 نامه یه کی هه قالّ مام جه لال-یش هاتبو که داوی
 خو سازدانی نه کرد بو به رگری، خاله شیهاب و هاوړتیان
 عه لی بچکول، عومه سه یدعه لی، ئاوات عه بدولغه فور،
 حمه ی میرزا سه عید شه ید عه بدولر په زاق و من ناماده ی
 کو بونه وه که بووین هر له و روزه دا هاوړتیان نه سه لان بایزو
 نه نوهر شاکه لی، حمه یده سوور، عه لی مغاویر که مال عه لی،
 وه ستا که مال، نازاده ه ورامی. سادق ماموستا نه مین،

شههیدان سیروان بیستون له دیداره کانی راویژدا ناماده بوون
 خاله شیهاب به دریژای نهو رۆژه له گهل شههیدان فهتاح
 ناغار نوری همهعه لی خه ریک بوو له بهرگریدا به شداری
 بکهن، هه رنه بی هه ندی چهک و تهقه مهنی بدهن بهو لاوانه ی
 نه میهنه وه.. له سه ره تادا رازی بوون و عه سه رگه پانه وه.
 هاوړیکانمان ناماده بوون بو بهرگری، خاله شیهاب سوربوو
 له سه ره بهرگری. هه ره سه که داروخانیکی گه وه ره بوو داروخانی
 ئیراده بوو ئیراده ی بهرده وام بوون و گیانبازی لای سه ر کردایه تی
 پارتی نه ما بوو، ئیران گوشاری زۆریوو. بارزانی لای وابوو
 هیچ جوړه بهرگریه ک ناکړی و ریگه ی نابی هه موو
 فه مانده کانیش که وتبوونه بهرلیشاوی هه ره سه که.
 پیشمه رگه و خه لکی روو له چاره نووسی نادیار سه رگه ردان
 بوون، خاله شیهاب ته یووت بهرگری. به لام کوښونه وه که ی
 گه یشته نه م نه نجامه.

- ئیستا ده موده س بهرگری چه کدارناکړی.

- له ئیسته وه نه بی خو بو بهرگری ناماده بکهین، چهک،
 تهقه مهنی، چاپه مهنی بشارینه وه سوار نه دهین
 تیکۆشه ره کانی کو مه له رووبکه نه هه نده ران، ریکخستن
 کوکبکهینه وه پاش نیشتنه وه ی ته وژمی نهو هه ره سه یه

نه خشه یه کی رینکویپیک رووبکه یینه وه شاخ. به لام تنها چند
مانگی دواى ئەو کۆبونه وه یه، له کۆبونه وه یه کی تری
سه رکردایه تی کۆمه له دا له شاری سلیمانی، جاریکی تر
خاله شیهاب پیشنیاری بهرگریکردنی بزوانده وه، دهست
به پرسو راویژکراو من هه لگری ئەو پیشنیاره بووم بۆ لای
هه ئال مام جه لال له کۆتایی گه لایوێژو سه ره تای ئابی
۱۹۷۵دا بۆه نده ران.

کوردستان بووبو به زیندانی جهنگاره ریکی شکاو
حکومه تی به غدا نه گه رچی له ریکه وتنی ۷۵ی
جه زائیدا، گه لای خاكو شوینی گرنگی عیراقی دۆراند،
له گه ل ئە وه شدا له سه ر ته ختی ره گه ز په رستی. سه رمهستی
سه رکه وتن بو به سه ر جولانه وه ی کوردا.

کوردایه تی قاچاخ بو، ئەوی کورد په روه وه لای به عسیان
ناشکرابو هه موو له کوردستان دوورخرا بونه وه. تووری
جاسوسی تا ته هات وه ک هه ریز ته نه نیه وه. له کۆبونه وه ی
گه لایوێژی ۱۹۷۵دا له سلیمانی خاله شیهاب به
سه رکردایه تی کۆمه له ی ووت: نیتر کاتی هه لسانه وه یه،
ته بی شوێرش به ریا بکریتته وه.

چون- دەست پيښكهين- سەرەتا دەستەي چە كدار، با دەست بە جەولە بكهەن، گونډەكان بگهريين، قسە بۆ خەلكي بكهەن، بۆ روناكردنەوهي ئەم تاريكستانە بچنە دەرەوه، نەك بۆ شەر. بۆچي تا زەمىنە نامادەبكهەن ئوميد لاي خەلكي زيندوييەتەوه. خەلكي بۆ پيشمەرگايەتي نامادەبن ئەوسا چالاكي چە كدارانەش ئەنجام بدەن. ئەبئ داگيركەر لەو بەبگات گياني بزوي كوردی پي دەستەمۆ ناكري. هاورئ عەلي بچكۆل وتي: نامادەم يە كەمەين دەستەم. جارئ يە كەمەين هەنگاو ئەبئ فەرەيدون بگاتە لاي هەقال مام جەلال پيشنياري دروستكردنەوهي دەستە چە كدارەكاني بۆ بەري.

-نامادەم تەگبيري سەفەرەكەم ئەكەم. پيي بلئ خۆت چەند جارئكە داوا ئەكەي دەست بەكاربين ئيستا ئەتوانين لە مېرۆه خەريكي ئەوهين هاورئيانى كەر كوك چەند مەفرەزەيەك نامادەبكهەن بۆ ناوچەي سوراقوشانو چەمى ريزان. مام نەريمانى (كە ئەشيەرە) بنكه يەكي باشە.

-بۆي باس بكە چەند دەستەيەك بۆ هەلەتەكاني گەرميان ئەنيرين لە هاورئيانى هەلەبجە چەند دەستەيەك بۆ هەورامان و شارەزور. قسەم لە گەل كاك تايەر عەلي والي بەگ كردوہ بۆ ناوچەي شەميران، كاك جەعفر قسەي

له گەژن عەلی سەلح و برادەرە کەدی بەتەك کردووە.. نامادەیی
هەبێت.

پاش ٩ رۆژ سەفەرەم کرد.

بەدەم دەیان خەوی نازادی رەنگاو رەنگەوێ گەیشتمە
شام کەچی مام جەلال سەفەری کردبوو عبدالله نصرای
پێتۆم بە کاریکی گەرنەگ سەفەری کردووە. پاشان
تێگەیشتم لە هاوکارییەکی گەرنەگی بزوتنەوێ
رەزگاریخواری فەلەستیندا سەرقالە و جێگەیی نادیارە.
عبدالله وتی: تا یەك مانگی تر پەیدانابێت.

-باشە پاسپۆرتییکم بۆ پەیدابکە لێرە نایم نەچەم خۆم
بەزێتە کەم رۆژی ئاینده پاسپۆرتەم نامادەبوو بێ گێرگەرت چۆم
بۆ ئەستەمۆل لەوێ مامەوێ تا بە تەلەفۆن هەوالم زانی
کاتی ئەوێ هاتوێ بچم بۆ بەرلین، لەوێ مام جەلال بێنیم.
لەوێ لە ئەستەمۆل لەسەر شەقامیکی شار توشی
(عبدالوهاب قرەغولی) بوم لێرسراویکی گەورەیی بەعسی
بو کاتی کارکردنم لە وەزارەتی شارەوانی لە گەلی ئاشنابوم
لەسەرەتادا زۆر ترسام، بەلام کاتی گەرتنم بەفریام کەوتو
بۆم بوبە شاهیید کە لە سوریا نەبوم بەلکە لە تورکیا بوم

(چونکه سوريا مانای په یوه ندى بو به مام جه لالو
 ئوبوزیسیون و دهوله تیکی دوژمنی رژیمی عراق.
 ئەو باخچه گشتیه له جهرگه ی شاری برلین دا بوله
 سه گ و پیره ژن به و لاره که سی تری لینه بو ئیمهش له بهر
 قسه کانی خۆمان به چاکی دیمه نه جوانه کانی گول و گه لای
 بی ئه ندازه جوانو ریکوبیکی ئەو باغچه جوانه مان نه دیوو
 هه قال مام جه لال به په له هه نگاهه کانی ئەنا به په رو شبو بو
 بیستنی هه واله کانی هارپی یان له و ماوه یه دا توانای کار
 گیرو گرفته کانی خۆمانم هه مو بو باسکرد. به دهم زیاتر له یه ک
 سه عات و نیو پیاسه ی بهرده و امه وه، راو ئاموژگاریه کانی
 خوی بو شیکردمه وه. زورباشه کاتیکی له باره دهست
 به کاربن. به دوورو دریژی ری و شوینه کانی بو باسکردم
 پاشان وتی: (په یام بگه یه نن به کاک عه لی عه سکه ری و
 دکتور خالید.. له گه ل کاک عومه ریش قسه بکه ن. با
 سه رکردایه تی یه کیستی نیشتمانیی له ناوه وی ولات دهست
 به کاربن به ناوی یه کیستییه وه کاربکه ن زورترتین و فراوانترین
 بهشی کۆمه لانی خه لکی له دهوری کۆبکه نه وه.
 -ئه ی کۆمه له.

-کۆمەلە با داینە مۆبیت، بەلام ناشکرای مەکن هەر
 بەناوی یەکیتییه وە کارە ناشکراکان ئەنجام بەدن زۆر چاکتان
 کردووە بۆ کاک تاپەر.. خۆشم لە بیرمە زۆر نابات کاری لای
 ئیمە نامادە ئەبێ ئومێدم وایە زوو یەک بگرینەو.
 -ئەمی هاورپیان.

باشە خالە شێهاب و ئاوات بنێرن گەلی شتیان فێرکەین.
 قسەوباس لە کۆتایی دابو وۆتم: ئەری مام جەلال لەم
 شارە خۆشەدا هەر ئەم باخچە یە هەیه. وتی: باشە بۆ شوینی
 خۆشتریشت ئەبەم لە قاوەخانە یەکی خۆش لەو ووریای
 کردمەووە کە ئەندامیکی گرنگی (الحرکە الاشتراکیە
 العربیە) گیراوە... هۆشیاری خۆتان بن.

بەقورسایێ ئەرکی زۆرو جیا جیا. بەلام بە دەم هیوایەکی
 گەشەووە گەرامەووە تا بگەمەووە لای هاورپێ کانم و دەنگ و باسو
 بیروراکانیان پێرابگە یەنم. یە کە مین ئیستگەم شاری
 (رمادی) بوو لەوێ فەرمانبەر بووم لە شارەوانی هاوکارێکم
 پێی وۆتم: چەند ئەمنیک هاتبوونە سوواخی تو ئیتر نەووەستام
 بە ووریایی تەواو چووم پرسیار لە هاورپێ ئەنوەر زۆراب
 بکەم لە دراوسێکەیان حالی بووم کە گیراوە سامیکی گەورە
 پەلە هەوریکی رهشی ئاراسته ی هیواو خەیاڵە خۆشە کانم

کرد. به دلّه پراوکتی و چندین پرسپاری بی وه رامده هدر نه و
رۆژه خۆم گه یانده سلیمانی.

حالتی ناماده باشم له خربوونه وهی خاله شیهاب و
هاورپیان عومهری سهید عه لی و عه لی بچکۆل دا به دی کرد
خاله شیهاب وتی:

- وه زعی ئیمه باش نیه هه ندی له هاورپیانمان گیران،
گوی مه ده ری ته گیری لی نه کهین گرنگ ده نگوباس لای
تویه.

بهوردی دوورودریژی قسه کام بو کردن ته وانیش دلخۆشتر
که وتنه گفتوگو بۆم ده رکهوت که سه ره تای سه فده کهم
خزمیکی هاوری ئاسوی شیخ نوری. خۆی و چند هاورییه کی
شاری سلیمانی گیران له به غدا کاکه حه مهی میرزا
سه عید گیراوه، پاش ده سگیرکردنی سه رکرده کانی بزوتنه وهی
سۆسیالیستی عه رب هاوری ئه نوه زۆراب گیراوه پاش
چند رۆژ له گرتنی ته و دوو هاورییه گرتن له ریزه کاماندا
دهستی پینکردوه دوو هاوریی تر سه لام و حاکم ئیبراهیم
گیران ۳ که سی تر ناچاربوون خۆیان بشارنه وه خاله شیهاب
وتی:

-دوو ئەندامی سەرکردایەتی و دوو کادرمان گیران..
دیاره لهوانه یه کینک یا زیاتر نهینه کانیان درکاندووه...
لهوانه یه دۆسته عه ره به که ی قسه ی کردبێ..
نه بێ قسه کردنی ئیمه شی گرتبیتته وه؟
-گرتنی کتوپری نه نوهر گومان نه خاته سهر ئه ویش و کاکه
حه مه ش.

-رۆژی دوایی تر هاوڕێ عه لی بچکۆل هه وائی که سوکاری
هاوڕێ (ئه نوهر) ی بۆ هاتبوو به پیتی ئه و هه وائانه گومانی
خاله شیهاب له جیگه ی خۆیدا بوو شه هید ئه نوهر ناوی
هاتبوو گوایه بریاربووه یه که مین پینجشه ممه ی ئه یلولی ۱۹۷۵
هاوڕێیان له مائی ئه وان کۆبوونه وه بکه ن ئه ویش دئی لای
هاوڕێکانی بووه هه وئی داوه به هه رنرخنی بی هۆشیاریان
بکاته وه بۆیه به ئه منه کان ئه ئی له مائه وه شتی هه یه
ته سلیمی ئه کات، له چوونه مال و پشکنیندا فرسه ت نه هیتنی
له باوه شی هاوسه ره که یدا مندائه که ی ماچ ئه کاو پیتی ئه ئی
فریاکه وه که س نه یه ت بۆ ئیره ئه ویش به په له هه وائ بۆ مائی
خۆیان له که رکوک ئه نیرۆ و ئه وانیش هاوڕێ عه لی بچکۆل
ئاگادار ئه که ن. خاله شیهاب رووی تینکردین وتی:

-ئەبى كۆمەلە رزگار بىكەين نەخرىتتەره بەر زەبرى ئەگەرى
سەخت ھەرچى سەر كوردايەتى ھەيە ھەرچى ئەو كادرانەى
گىراوان ئەيانناسن، خۆيان بشارنەوہ.

ھەر ئەو ئىوارە حاكم (ف) لە سلیمانى ئاگادارى كوردین
كە برىارى گرتنى (خالە شىھاب، ھاورپىيان جەعفەر، عەلى
بچكۆل، عومەر سەيد عەلى، فەرەيدون) لەلایەن ئەمنى
سلیمانىيەوہ دەرچووہ. ئىتر ھەموو خۆمان شار دەوہ ئەو ماوہ
لە مالى خالم بووین (وہستا بە كرى دارتاش) لە وىوہ
خەرىكى پەيوەندى بووین.

لىژنەيەكى سەرپەرشتیمان لە ھاورپىيان (ئازاد ھەورامى،
نەرسەلان بايز، عوسمان و ھاورپىيەكى بەغداد
راوئىژكارى ئەبو شىھاب) دروستكرد.

لەرىگەى خزمانى سلیمانىيەوہ جوابمان بو شەھيد عەلى
عەسكەرى نارد بەپەلە ھاورپى (عەلى مستەفا) بەدواى
جەعفەردا رەوانەكرا.

كە ھەم بو راسپاردەكانى ھەقال مام جەلال پەيوەندى
لەگەل شەھيد دكتور خالىد بكات ھەم خوى بگەينىتتە
لامان.

هه موو له حه شارگه ی خو مان له سلیمانی کو بووین خاله
ئیهاب رووی تیکردین وتی:
-واچاکه ئیوهش له گه ل من بن ته گیر له هاتنی هاوړی
ناوات بکه ن.

له سه ر قسه ی مام جه لال نه بی من و ناوات بچین که واته
ئیوهش ورن با ریکخستن سه لامه ت بی پاشان له و یوه پاش
ته گیری ته واو هه موو پیکه وه نه دهینه وه شاخ. مشتومر زوری
خایاند له ناخامدا پیکه وه روومانکرده شارباژیر تا له
ئیرانه وه په یو دندی له گه ل سه فیری سوریا بکه یین بو گه یشتن به
هه قال مام جه لال.

سهرنج:

شيهاب: هه قالّ مام جه لال بۆي راستکردمه وه كه شيهاب راسته
ماناي كشانى نوره، شههاب هه له يه مانا كه ي خوشنيه.



سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

زه نجیره (۱۱۱) که رکوک ۲۰۱۱